

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

contra illos defectus quibus homines spiritualiter infirmantur, ut non habeat perfectum vigorem ad actus vite gratie vel glorie: & hic defectus nihil aliud est quam quedam debilitas & ineptitudo que in nobis relinquitur ex peccato actuali vel originali: & contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc Sacramentum. Similia habet Tridentinum sess. 14. cap. 2. ubi ait, quod res & effectus huius Sacramenti, gratia est Spiritus Sancti, cujus unctio delicta, si quasint adhuc expianda, ac peccati reliquias absterget, & egroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo divina misericordia fiduciam excitando; quā infirmus sublevaris & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus Demonis calcaneo insidiis facilius resistit &c. Alludendo ad illud Genes. 3. de muliere Dæmoni dictum sub figura serpentis: Ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus: Quasi per calcaneum significetur finis, in quo Dæmon acius hominem infestatur. Quamvis Augustinus Concione 1. super Psal. 48. per calcaneum intelligat consensum quo peccatum in nobis consummatur, sicut per caput initium suggestionis quo suadetur.

Potest etiam conclusio hanc ratione suaderi. Effectus proprius huius Sacramenti est tollere reliquias peccatorum, ut ait Tridentinum verbis jam relatis: Sed per reliquias peccatorum nihil aliud intelligi potest quam prædictus animi languor & debilitas ad operandum bonum: Ergo proprius effectus huius Sacramenti erit gratia roborans & confortans contra talem languorem. Major patet, quia præter illam languorem nihil invenitur quod ex peccatis præteritis relinquatur in anima, nisi aut ipsa macula, aut reatus poenæ æternæ, vel obligatio ad penam temporalem, quæ relinquitur post remissionem culpam, & poenæ æternæ reatum, aut habitus vitiosus, vel fomes peccati: Sed per reliquias peccati nihil illorum potest intelligi non quidem macula, aut reatus poenæ æternæ, quia hæc tolluntur per Sacramentum poenitentiae, quod etiam secundario ordinatur ad remittendam poenam temporalem. Nec etiam habitus vitiosi, aut fomes peccati, cum illa remaneant post convalescentiam in infirmo, qui Extremam Unctionem suscepit; nec habitus vitiosi tollantur, nisi per actus oppositos saepe repetitos: Ergo per reliquias peccatorum, nihil aliud intelligi potest, quam prædictus languor ad bene operandum, ex peccatis præcedentibus relictus.

Alia ratio desumi potest ex materia & forma huius Sacramenti. Forma enim deprecatoria significat necessitatem divini auxilii ad roborandum infirmum contra languorem ex peccatis præteritis, & præsentis infirmitate relictum, & ad superandas Dæmonis tentationes, quibus tunc acius hominem infestatur. Unde in forma Ecclesiæ Mediolanensis & Venetæ articulo præcedenti relata solum exprimitur ille effectus; in ea enim sic dicitur: *Vngo te oleo sanctificante, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ut mori militis uncti preparatus ad certamen, ac res possis superare potestates.* Unctio etiam olei, quæ est materia huius Sacramenti, recte significat luctam & certamen hominis moribundi cum Dæmonibus; cum olim Athleta oleo ungeretur, ut ad luctam & certamen se præpararet. Item sicut homines ex præterita infirmitate languentes, unctioe aliquâ pretiosâ liniuntur, ut omnia membra & nervi consolidentur, & roborentur; sic oleum sanctum illis qui ob peccata præterita debilita-

tem sentiunt, adhibetur, ad significandum gratiam, quæ ad similes spirituales effectus illis confertur.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Obijciunt primò contra primam conclusionem: In eo consistit essentialiter effectus magis principalis Sacramenti Extremæ Unctionis, quod Tridentinum assignat tanquam effectum specialem & ipsi proprium: Sed Tridentinum assignat pro effectu speciali & proprio Sacramenti Extremæ Unctionis remissionem peccatorum ex inadvertentia in confessione ultima omisorum, aut post illam & viaticum sumptionem commissorum; tribuit enim ei tanquā proprium ut absterget delicta si quasint (inquit) adhuc expianda. Similiter D. Jacobus inter proprios & speciales huius Sacramenti effectus remissionem peccatorum numerat, ut patet ex illis verbis: *ut si in peccatis sit, remittentur ei;* Ergo remissio peccatorum ex inadvertentia in confessione ultima omisorum, aut post illam & viaticum sumptionem commissorum, est proprius huius Sacramenti effectus.

Confirmatur: Omnia Sacramenta eadem tendunt, ut hominem promoveant ad finem suum consequendum, subindeque ut aliud obstatum removeant, quod ipsum posset ab ejus consecutione impedire. Sic Baptismus tollit obstatum originalis, Confirmatio Christiani militis imbecillitatem, ne in defensione veræ fidei coram hostibus succumbat; Eucharistia carnalis concupiscætiæ ardorem, ne spirituales vitam gratiæ extinguat; Ordo idoneorum ministrorum egestatem, ne eorum penuria fideles pariantur; Matrimonii difficultates, quæ inter conjuges occurrere solent: Sed fieri potest ut infirmus post confessionem & communionem in peccatum mortale incidat, & tamen ignoret se illi esse obnoxium, & consequenter non possit illud novâ confessione explicare: potest etiam accidere, ut confessionem & communionem non rite peregerit, & tamen hoc ipsum etiam ignoret: Ergo ad Christi clementiam & providentiam pertinet, aliquod Sacramentum instituire, quo infirmus in illis casibus justificari possit, & illorum peccatorum remissionem consequi, quod non potest esse aliud quàm Sacramentum Extremæ Unctionis, quod præcipue propter huiusmodi casus extraordinarios videtur institutum.

Confirmatur amplius: Proprium huius Sacramenti est ut Concilia definiunt, & Theologi omnes admittunt, peccatorum reliquias abstergere: Sed nulla sententia melius ac probabilis reliquias peccatorum explicat, quàm illa quæ docet Sacramentum Extremæ Unctionis per se primò fuisse institutum ad tollenda prædicta peccata ex aliis Sacramentis relictis, quorum virtute vel non fuerunt remissa, vel non potuerunt remitti, quia reliquæ (inquit amicus) debent esse ejusdem rationis, cum in quorum sunt reliquæ; nam si sint diversæ rationis, non tam dicuntur reliquæ, quàm effectus vel excrementa; non enim calor à luce relictus, dicitur lucis reliquia, sed effectus; nec fures ex farina relictæ, proprie dicuntur farinæ reliquæ, sed excrementum: Ergo prædicta sententia verior & probabilior videtur.

Ad objectionem respondeo, concessa Majori, negan-

negando Minorem, & probationem illi subjun-
ctam: Tridentinum enim dicit, *Delicta si quis sunt*
adhuc expianda, & peccata reliqua abstergit; cuius
propositionis sensus est, hoc Sacramentum ha-
bere duplicem effectum, unum communem sibi
& aliis Sacramentis vivorum, atque adeo per
accidens tantum, videlicet abstergere peccata, si
quæ sint; alium verò proprium sibi, nimirum
abstergere reliquias peccatorum. Similiter D.
Jacobus, cum de remissione peccatorum con-
ditionaliter loquatur, dicens, *si peccatis sit, re-*
mittentur ei, hoc modo loquendi innuit, remis-
sionem peccatorum non esse effectum per se, sed
tantum per accidens hujus Sacramenti. Unde

Ad primam confirmationem dicendum, quod
cum prædicti casus raro cōtingant, sufficit quod
Extrema Unctio per accidens tunc illa peccata
remittat. Quare falsum est quod ait Suarez, pro-
prium esse huic Sacramento remittere peccata,
non quidem per se primò, sicut convenit Baptis-
mò & Pœnitentiæ, sed per se secundo. Sacra-
mentum enim vivorum, quale est apud omnes
Sacramentum Extremæ Unctionis, non tribuit
neque per se primò neque per se secundo, sed
tantum per accidens primam gratiam: Ergo ne-
que per se primò, neque per se secundo, sed per
accidens tantum, remittit peccatum.

Ad secundam confirmationem, nego Minore-
rem; ut enim in secunda probatione primæ con-
clusionis declaravimus, ut aliquid propriè dica-
tur reliquiæ alterius, debet esse ejus pars, vel effe-
ctus, quod non convenit peccatis ab infirmo post
confessionem & viatici assumptionem commissis,
respectu peccatorum præcedentium; cum qui-
bus sæpius nullam habent affinitatem vel
conhexionem. Falsum etiam est quod reliquiæ
semper debeant esse ejusdem rationis & speciei
cum iis quorū sunt reliquiæ, ut ait Amicus; lan-
guor enim, debilitas, pallor & macies, quæ ex
agritudine relinquuntur, morbi reliquiæ propriè
appellatur, & tamen non sunt morbus, sed tan-
tum morbi effectus. Similiter concupiscentia seu
fomes peccati pronitas ad malum, & difficultas
ad bonum, dicuntur peccati originalis reliquiæ,
licet non sint peccata, sed duntaxat peccati ori-
ginalis effectus.

Objicies secundo contra secundam conclusio-
nem. Cum detur Sacramentum habens pro suo
effectu magis principali remissionem peccati o-
riginalis, nempe Baptismus, & aliud cujus effe-
ctus primarius est remissio peccati mortalis a-
ctualis, nimirum pœnitentia, debet insuper ter-
tium assignari Sacramentum, cujus effectus ma-
gis principalis consistat essentialiter in remissio-
ne peccatorum venialium; ut sic nullum sit
peccati genus quod non habeat in sui remedium
proprium Sacramentum per se institutum: Sed
nullum aliud est assignabile Sacramentum, præ-
ter Extremam Unctionem, cujus effectus magis
principalis consistat in remissione venialium:
Ergo illorum remissio est proprius ac principa-
lis effectus hujus Sacramenti.

Respondent aliqui, negando Majorem; cum
enim peccatum veniale (inquirit) sit tantum se-
cundum quid peccatum, nullum petit Sacramen-
tum per se primò institutum in sui remedium, sed
solum aliqua Sacramentalia, per quæ ex opere
operato remittatur. Sed melius respondetur, da-
tâ Majori, negando Minorem; nam idem pœni-
tentia Sacramentum quod institutum est ad re-
mittenda mortalia post Baptismum commissis,

etiam instrumentum est ad remittenda venialia
unde tam bene peccata venialia sine materia
motu Sacramenti pœnitentiæ, quam mortalia
eunt eo solum discrimine, quod mortalia sunt
materia necessaria, venialia vero materia libera,
quia per Sacramentalia, aliæque remedia expari
possunt.

Objicies tertio contra tertiam conclusionem.
Cum Sacramentum id efficiat quod significat,
significatio maxime per formam exprimitur, ut
eo consistit essentialiter effectus magis principa-
lis Extremæ Unctionis, quod ejus forma signifi-
cat: Sed forma hujus Sacramenti non significat
collationem auxiliorum contra debilitatem lan-
guorem ad bene operandum in infirmo ex pec-
catis præcedentibus relictum, vel contra Dam-
num tentationes, quibus in fine vite volentes
tius infestantur, sed tantum remissionem pec-
catorum, ut patet ex verbis illis: *in nomine Domini*
Dei quicquid deliquisti &c. Ergo effectus proprius
& principalis hujus Sacramenti, est remittere
peccata venialia, aut mortalia obliu vel incu-
pabiliter ignota, non verò conferre specialia au-
xilia, quibus infirmus contra prædictum languo-
rem & Dæmonis tentationes roboretur.

Confirmatur: D. Jacobus explicans effectum
hujus Sacramenti, nihil dicit de illis auxiliis, sed
tantum de remissione peccatorum, aut cum dicit
peccatis fuerit, remittentur ei: Ergo effectus pro-
prius & magis præcipuus, quem haud dubie non
non tacuit, consistit essentialiter in illa remissio-
ne non verò in talium auxiliorum collatione.

Ad objectionem respondeo primò, retorquen-
do argumentum in adversarios, nam in forma
Ecclæ Mediolanensis & Venetæ, articulo præ-
cedenti relata, nulla fit mentio de remissione pec-
catorum, sed tantum de prædictis auxiliis; si-
cut enim in ea habetur: *Vigilete ne quando dormi-*
amus, in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti, ut mori-
bus uniti præparati ad certamen, contra ipsos
peperare possint.

Respondeo secundo, negando Minorem, &
ad illius probationem dico, nomen causam
dum significare effectum, eo quod virtualiter
solum continet: Unde sic ad Roman. 7. Aposto-
lus fomitem ex peccato originali relictum appel-
lat peccatum; & 1. Machab. 9. pena temporali-
s peccatis exilientium in purgatorio debita, &
cetera similiter peccatum, *ut a peccatis liberemur*.
Ita etiam in forma Sacramenti Extremæ Unctio-
nis, cum dicitur *Quicquid deliquisti &c.* nomen de-
licti significat reliquias peccatorum, sive lan-
guorem & debilitatem animæ circa exercitiū
virtutis, causarum præsertim ex delictis præce-
dentibus.

Ad confirmationem, nego Antecedentem
enim D. Jacobus ante verba citata, & aliter
eum Dominus. *Gratæ confortabit. Ita exaltabitur*,
quod certe satis exprimit remedium contra lan-
guorem & debilitatem spirituales infirmum.

Dices. Languor & debilitas animæ ad opera-
ndum bonum, causatur ex peccatis, non solum
existit durante infirmitate, sed etiam durante sa-
nitate; aliunde verò sani magis tenentur ad ope-
randum bonum, quam infirmi: Ergo si effectus
magis principalis Extremæ Unctionis esset col-
latio auxiliorum contra istum languorem, potius
deberet ministrari sanis, quam infirmis.

Respondet Leo, concessio Antecedente, negando
Consequentiam; est enim specialis necessitas au-
xilii divini contra illam languorem in gravi infir-
mitate.

mitate, quæ non reperitur durante sanitate; ipsa enim infirmitas auget illum, & reddit infirmum magis impotentem ad ipsum vincendum.

§. III.

Corollaria notatu digna.

22 EX dictis colliges primò, proprium esse Sacramenti Extremæ-Unionis; ultimò disponere hominem ad introitum gloriæ, cum per auxilia jam explicata illum iuvet ad resistendum tentationibus Dæmonis, & ad perseverandum in bono, tunc cum mors imminet, roboratque spem, magnamque (ut ait Tridentinum) in eo misericordiæ divinæ fiduciam excitat. Undescitur Baptismus & Confirmatio dicuntur Sacramenta fidei, & confessio Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistia Sacramentum amoris; ita Extrema-Unctio, Sacramentum spei meritò appellari potest.

23 Colliges secundo, hoc Sacramentum non producere suum effectum, nisi post ultimam unionem; quia ipsum non producit, nisi sit essentialiter completum: Sed ante ultimam unionem non est essentialiter completum, cum omnes quinque uniones sint essentielles huic Sacramento, ut articulo præcedenti ostensum est: Ergo ante ultimam unionem non producit suum effectum. Unde D. Thomas hic quæst. 30. art. 1. ad 3. *Quando sunt multe actiones ordinate ad unum effectum, ultima est formalis respectu omnium præcedentium, & agit in virtute earum; & ideo in ultima unctione gratia infunditur, qua effectum Sacramenti præbet.*

24 Colliges tertio, quod sicut in aliis Sacramentis tria distingui debent, unum quod est res tantum, alterum quod est Sacramentum tantum, & aliud quod est res & Sacramentum simul, ita & in isto. Unde in hoc Sacramento res tantum est gratia; Sacramentum tantum, est ipsa externa unctio, seu potius compositum ex unctionibus & verbis; res & Sacramentum simul, est spiritualis animi hilaritas; nam hæc & significatur ab externo symbolo, & simul significat ulteriorem animi sanctitatem, ad quam causandam hæc spiritualis animi hilaritas ordinatur. Unde D. Thomas hic quæst. 30. art. 3. ad 3. *In hoc Sacramento requiritur res & Sacramentum non est character, sed quadam interior devotio, qua est spiritualis unctio. Nec obstat quod etiam Eucharistia causet devotionem & hilaritatem in anima, nam Eucharistia, cum habeat rationem convivi, eam causat per modum refectiois & inebriationis spiritualis; hoc verò Sacramentum, cum ad modum medicinalis spiritualis institutum sit, eam causat per modum unctionis spiritualis, potentias animæ laticantis ac roborantis contra Dæmonis tentationes, & languorem spiritalem ex peccatis præcedentibus, & præsentia morbi causatum, ut supra declaravimus.*

25 Colliges quartò, hoc Sacramentum, præter gratiam habitualement quam causat in anima, quæ ad modum unctionis potentias ejus corroborat, & præter auxilia supra dicta, quibus eam contra Dæmonis tentationes in articulo mortis occurrentes armat & munit, habere alium effectum minus principalem & secundarium, qui est allevatio quadam ægritudinis corporalis, & quandoque perfecta sanitatis recuperatio.

Pater hoc corollarium, Tum ex verbis illis Jacobi.

A cobii: *Allevabit eum Dominus, ab infirmitate videlicet corporali: Tum ex Florentino in decreto Eugenij, ubi sic legitur: Effectus huius Sacramenti est mentis sanatio, & in quantum expedit, ipsius etiam corporis. Tum denique ex Tridentino sess. 14. cap. 20. ubi ait quod hoc Sacramentum egroti animam alleviat & confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando; quæ infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores levius fert, & tentationibus Dæmonis, calcaneo insidians, facilius resistit; & sanitatem corporis interdum, ubi salutis animæ expedit, consequitur.*

B Idem docet D. Thomas hic quæst. 30. art. 2. ubi sic discurre: *Sicut ablutio Baptismi habet effectum corporalis ablutiois, quia etiam corporaliter mundationem facit; ita etiam Extrema-Unctio habet effectum corporalis medicationis, scilicet corporalem sanationem. Sed hæc est differentia, quod corporalis ablutio ex ipsa naturali proprietate elementi facit corporalem mundationem, sed Extrema-Unctio non facit corporalem sanationem ex proprietate naturali materie, sed ex virtute divina, qua rationabiliter operatur. Et quia ratio operans nunquam inducit secundarium effectum, nisi secundum quod expedit ad principalem, ideo ex hoc Sacramento non semper sequitur corporalis sanatio, sed quando expedit ad spiritualem sanationem; & tunc semper eam inducit, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.*

C Addo quod, operatio Ecclesiæ habet maiorem efficaciam post Christi Domini passionem, quam ante illam: Sed ante inuncti oleo per Apostolos, corporaliter sanabantur, ut legitur Marci. 6. Ergo hæc sacra unctio sanationem corporalem, si secundum Dei providentiam salutis animæ expedit, infallibiliter operatur, quamvis minus principaliter. Unde falsum est quod docet Sotus in 4. dist. 23. quæst. 1. art. 2. ad 5. hoc Sacramentum quantum est de se non semper esse sufficiens ad morbi malignitatem superandam, imò posse nonnunquam artem & solertiam medicum plus ad id conferre, quam virtutem Sacramenti, ideoque illud non semper sortiri suum effectum. Patet, inquam, hoc esse falsum, & contra doctrinam Florentini & Tridentini, quæ dum dicunt salutem corporis per hoc Sacramentum dari, quando animæ salutis expedit, sentiunt hoc Sacramentum continere vim supernaturalis conferendi corporis salutem, quam tamen non semper, sed quando animæ salutis expedit, inuncto confert. Id etiam aperte repugnat doctrinæ D. Thomæ, qui loco citato ait quod Sacramentum sanationem corporalem ex virtute divina operatur, & eam semper inducit; quando expedit ad spiritualem sanationem, dummodo non sit impedimentum ex parte recipientis.

D Dices cum Soto: Si toties sanaretur corporaliter infirmus, virtute Sacramenti Extremæ-Unionis, quoties sanitas corporalis expedit salutis animæ, aliquando virtute Sacramenti sanaretur miraculose; interdum enim tanta est malignitas morbi, ut sanari non possit absque miraculo: Sed hoc dici nequit, cum effectus Sacramenti non sit per miraculum expectandus: Ergo nec illud.

E Confirmatur: Sanitas corporalis, quantumcumque expedit ad salutem infirmi, non est magis infallibilis in suscipiente Extremam-Unctionem, quam fortis fidei confessio coram tyranno in suscipiente Confirmationem; quandoquidem iste effectus est magis præcipuus in Confirmatione, ille verò minus principalis in Extrema-Unctione.

ooo